

Behovet for kompetanse og faglig påfyll øker

Høring i utdannings- og forskningskomiteen: Meld. St. 1 (2019-2020)

EL og IT Forbundet er et LO-forbund for ansatte innen IKT, energi og elektrobransjen.

Arbeidslivet er i rask endring, og behovet for kompetanse og faglig påfyll øker. For å gi alle mulighet til å fornye egen kompetanse og stå lenger i jobb, trengs det offensive satsinger i statsbudsjettet. Dette er også nødvendig for å styrke bedrifter som enten er i omstilling eller trenger å rekruttere fagfolk som det i dag er mangel på.

Det er mange gode enkeltsatsinger i statsbudsjettet, men vi ber likevel utdannings- og forskningskomiteen om følgende forsterkninger i behandlingen av statsbudsjettet.

Utdanning

Det er positivt at regjeringen foreslår en styrking av utstyrsstipendet til yrkesfag.

Utdanningsdirektoratet og Lånekassen gjorde i 2018 en kartlegging av elevers individuelle utgifter til utstyr i den videregående opplæringen. Elevenes utgifter varierte fra 6 932 kroner til 60 011 kroner. EL og IT Forbundet mener at målet til Stortinget bør være at utstyret som trengs i videregående opplæring skal dekkes av utstyrsstipendet. Det er mest rettferdig med tanke på lik rett til utdanning, og bra for økt rekruttering til fagene.

Frafall i videregående skole er et stort problem. Det er bra med 10 millioner til tiltak rettet særskilt mot ungdom mellom 16 og 24 år som har falt ut av skole eller opplæring. Dette forslaget gir bare penger til arbeidet i Oslo og Drammen. Det burde vært samme type satsninger i hele landet for å få flere til å fullføre videregående opplæring.

250 millioner til nye læremidler i skolen er bra. Det vil bli behov for nye både digitale og trykte læremidler når fagfornyelsen trer i kraft 2020. Videregående skoler begynner med nye læreplaner og nye utdanningsprogrammer i 2020. En av begrunnelsene for endringene er at opplæringen skal være tilpasset arbeidslivets behov. EL og IT Forbundet understreker at det også er svært viktig at utstyret som brukes i opplæringen er moderne og likt det elevene møter i arbeidslivet. Det må settes av penger til slike innkjøp.

Regjeringen vil utrede et nasjonalt lærlingetorg, og foreslår 5 millioner til dette. Dette kan bli positivt om det utredes sammen med partene i arbeidslivet.

Regjeringen foreslår kun 100 nye studieplasser på fagskolene. Fagskolene er arbeidslivets viktigste tilbyder av etter- og videreutdanning, og bedriftene etterspør flere fagskoleingeniører eller fagarbeidere med etter- og videreutdanning på fagskolenivå. I NHOs kompetansebarometer for 2019 svarer 23 prosent av bedriftene at de etterspør kompetanse på fagskolenivå i store grad. SSBs framskrivninger av kompetansebehov viser at vi vil få en mangel på fagarbeidere, estimert til et underskudd i 2030 på 134 000 fagarbeidere. Derfor mener EL og IT at det må bevilges tilstrekkelig antall fagskoleplasser på årets budsjett. Vi understreker også at det trengs en opptrappingsplan for å øke utdanningskapasiteten på fagskolene.

Etter- og videreutdanning

EL og IT Forbundet mener det er behov for en bred kompetansereform. Det bør opprettes nasjonale, partsstyrte kompetansefond. En hovedutfordring for mange arbeidstakere som ønsker å ta etter- og videreutdanning er tapt arbeidsinntekt. Regjeringen foreslår bedre muligheter for lån i Statens lånekasse. Det er ikke tilstrekkelig for voksne med vanlige økonomiske forpliktelser, som for eksempel boliglån eller forsørgeransvar. Målet for kompetansefondene bør derfor være at de er av en slik størrelse at det kan kompensere for tapt arbeidsinntekt. Dette krever trolig større bevilgninger enn det som er mulig å få til i årets budsjettbehandling, men vi ber Stortinget om å opprette flere fond med en klar intensjon om jevnlig påfyll de nærmeste årene.

Det er positivt at bevilgningene til kompetanseprogrammet økes med 30 millioner, og at det skal opprettes et nytt bransjeprogram. Vi mener det bør bli IKT-bransjen, hvor vi i dag ser en akutt kompetansemangel. Kompetansemangelen har ført til en «bruk og kast- mentalitet» hvor eldre arbeidstakere ofte blir byttet ut med yngre, «oppdaterte» arbeidstakere, framfor å gi opplæring til den eksisterende arbeidsstyrken. En slik satsing vil også bøte på behovet for mangel på IKT-kompetanse i andre bransjer.

Flere IKT-studieplasser

Det er et skrikende behov for mer IKT-kompetanse i de fleste samfunnssektorer. Dette anerkjennes av teksten i budsjettet, men ikke i pengebevilgningene. Denne stortingsperioden må det på plass minimum 5000 nye IT-studieplasser, ifølge IKT-Norge. Det betyr at det fra studieåret 2020 må opprettes minimum 1500 nye plasser. I tillegg må det satses på etter- og videreutdanning. Regjeringen foreslår å bevilge 11,1 millioner kroner til om lag 250 nye studieplasser, pluss 70 nye plasser innen teknologi og grønn omstilling.

Stortinget kommer til å bevilge store penger til oppstart av offentlige bygg- og anleggsprosjekter i dette budsjettet. For eksempel har Vikingtidsmuseet i Oslo en anslått kostnadsramme på 2,4 milliarder kroner, mens Ocean Space Centre i Trondheim anslås å koste 6,2 mrd. Dette er med andre ord store prosjekter som vil ha mye å si for forholdene i bygg- og anleggsbransjen. EL og IT Forbundet mener at det må settes krav til landsomfattende tariffavtale ved offentlige anbud og oppdrag.

Vi ønsker komiteen og Stortinget lykke til med budsjettbehandlingen. Ta gjerne kontakt dersom lurer på noe.

Vennlig hilsen

Geir Ove Kulseth, forbundssekretær
978 71 943 / geir.ove.kulseth@elogit.no

Robert Kippe, kommunikasjonssjef
95 12 90 78 / robert.kippe@elogit.no